

MADELINE MILLER

EEN LIED VOOR
ACHILLES

Roman

Uit het Engels vertaald door Robert Neugarten

MEULENHOF

1

MIJN VADER WAS EEN KONING EN DE ZOON van koningen. Hij was klein van stuk, zoals de meesten van ons. Hij was gebouwd als een stier, een en al schouders. Hij trouwde met mijn moeder toen ze veertien was en door de priesteres tot vruchtbaarheid gezworen. Ze was een goede partij: omdat ze enig kind was, ging het fortuin van haar vader over naar haar echtgenoot.

Hij ontdekte pas op de dag van de bruiloft dat ze simpel was. Haar vader had haar tot aan de plechtigheid systematisch gesluierd gelaten en mijn vader had hem laten begaan. Als ze lelijk was, waren er altijd nog slavinnen en dienstknapen. Het gerucht gaat dat mijn moeder glimlachte toen de sluier eindelijk werd weggetrokken. Toen wisten ze dat ze dom was. Bruidjes glimlachten niet.

Toen ik ter wereld kwam, een jongen, plukte hij me uit haar armen en gaf me aan de voedster. Uit medelijden gaf de vroedvrouw mijn moeder in mijn plaats een kussen om vast te houden. Mijn moeder omarmde het kussen. De wisseltruc leek haar te zijn ontgaan.

Ik was al snel een teleurstelling: klein, mager. Ik was niet snel. Ik was niet sterk. Ik kon niet zingen. Het beste wat je van me kon zeggen, was dat ik niet ziekelijk was. Ik had geen last van de koutjes en krampjes die mijn leeftijdsgenoten in hun greep

hadden. Dat vond mijn vader alleen maar verdacht. Was ik een wisselkind, onmenselijk? Hij hield me met een woedende blik in de gaten. Mijn hand trilde als ik die blik op me voelde. En dan was er nog mijn moeder, die altijd wijn over zichzelf mors- te.

Ik ben vijf als mijn vader aan de beurt is: hij is gastheer van de spelen. Mannen verzamelen zich in onze stad. Sommigen komen helemaal uit Thessalië of Sparta. Onze pakhuizen worden rijk van hun goud. Honderd slaven hebben twintig dagen nodig om de racebaan plat te kloppen en van stenen te ontdoen. Mijn vader is vastberaden: het moeten de beste spelen van zijn generatie worden.

De renners herinner ik me het best, bruinverbrande lichamen, met olie ingesmeerd. Ze strekken zich in de zon. Alles loopt op de baan door elkaar: breedgeschouderde echtgenoten en baardloze jongens. Allemaal hebben ze bolle, gespierde kuiten.

De stier is gedood en heeft zijn laatste druppels bloed in het stof en de donkere bronzen kommen gezweet. Het beest stierf snel, een goed voorteken voor de komende spelen.

De renners hebben zich verzameld bij het podium waar mijn vader en ik zitten, omringd door de prijzen die we aan de winnaars zullen uitreiken. Er zijn gouden mengkommen voor wijn, geslagen bronzen driepoten, speren van esenhout met punten van kostbaar ijzer. Maar de echte prijs rust in mijn handen: een lauwerkrans van stoffige, groene bladeren, vers geknipt en door mijn duim tot glans gewreven. Mijn vader heeft me de krans met tegenzin gegeven. Hij stelt zichzelf gerust met de gedachte dat ik hem alleen maar hoof vast te houden.

De jongste jongens rennen het eerst. Ze schuifelen met hun voeten in het zand en wachten op het knikje van de priester. Ze zitten in hun eerste groeispuurt. Hun scherpe, knokige botten duwen tegen strakke huid. Mijn oog valt op een licht hoofd te midden van tientallen donkere warrige hardossen. Ik buig me

voorover om hem te zien. Haar dat in de zon als honing oplicht, en daarin hier en daar de glittering van goud; de krans van een prins.

Hij is kleiner dan de anderen en heeft nog de kinderlijke molligheid die zij al kwijt zijn. Zijn lange haar is met leer naar achteren gebonden; het contrasteert fel met de donkere, blote huid van zijn rug. Als hij zich omdraait, zie ik op zijn gezicht de ernst van een volwassen man.

Als de priester op de grond slaat, glipt hij langs de zwaardere lichamen van de oudere jongens. Hij beweegt soepel. Zijn hiel en flitsen roze op, als likkende tongen. Hij wint.

Ik staar terwijl mijn vader de krans uit mijn schoot pakt en de jongen kroont; afgetekend tegen zijn lichte haar lijken de bladeren bijna zwart. Zijn vader, Peleus, komt hem stralend van trots halen. Peleus' koninkrijk is kleiner dan het onze. Maar over zijn vrouw wordt gezegd dat ze een godin is, en zijn volk houdt van hem. Mijn eigen vader kijkt afgunstig toe. Zijn vrouw is onnozel, zijn zoon te langzaam om zelfs maar in de jongste groep mee te lopen. Hij kijkt me aan.

‘Zo behoort een zoon te zijn.’

Mijn handen voelen leeg aan zonder de lauwerkrans. Ik zie koning Peleus zijn zoon omhelzen. Ik zie de jongen de krans in de lucht gooien en weer opvangen. Hij lacht, en zijn gezicht straalt met het licht van de overwinning.

Verder herinner ik me weinig meer dan wat losse beelden van mijn leven van toen: mijn fronsende vader op zijn troon, een speelgoedpaard waar ik dol op was, mijn moeder op het strand, haar ogen gericht op de Egeïsche Zee. In die laatste herinnering keil ik stenen voor haar, plink plink plink, over de huid van de zee. Ze lijkt te genieten van de rimpelingen van het water dat weer langzaam in glas verandert. Of misschien houdt ze gewoon van de zee. Bij haar slaap glimt, als een bot, een explosie van wit, het litteken van toen haar vader haar sloeg met de greep van een zwaard. Haar in het zand begraven tenen steken om-

hoog en ik ga bij het zoeken naar stenen behoedzaam te werk om ze niet aan te stoten. Ik kies er een en keil hem weg, blij dat ik hier goed in ben. Het is mijn enige herinnering aan mijn moeder en ze is zo zonovergoten dat ik er bijna zeker van ben dat ik haar gefantaseerd heb. Want het is onwaarschijnlijk dat mijn vader ons samen liet zijn, zijn simpele zoon en zijn nog simpeler vrouw. En waar zijn we eigenlijk? Ik herinner me het strand niet, het uitzicht op de kustlijn. Er is sindsdien ook zo veel gebeurd.

2

IK WERD BIJ DE KONING ONTBODEN. IK WEET nog hoe vreselijk ik dat vond, de lange wandeling naar de eindeloos grote troonzaal. Helemaal vooraan knielde ik op het steen. Sommige koningen lieten een kleedje neerleggen voor de knieën van boodschappers die een lang bericht brachten. Mijn vader had dat niet gedaan.

‘De dochter van koning Tyndareüs is eindelijk klaar voor het huwelijk,’ zei hij.

Ik kende die naam. Tyndareüs was de koning van Sparta. Hij bezat grote stukken van het vruchtbaarste land in het zuiden, het soort land dat mijn vader begeerde. Ik had ook gehoord over zijn dochter, van wie werd gezegd dat ze de mooiste vrouw in onze landen was. Over haar moeder Leda ging het verhaal dat Zeus zelf, de koning der goden, zich vermomd als zwaan aan haar vergrepen had. Negen maanden later bracht haar schoot twee tweelingen voort: Clytaemnestra en Castor, kinderen van haar sterfelijke echtgenoot; en Helena en Pollux, de stralende jonge zwanen van de god. Maar goden stonden bekend als notoir slechte ouders; de verwachting was dat Tyndareüs voor alle kinderen als vader zou optreden.

Ik reageerde niet op het nieuws dat mijn vader vertelde. Die dingen zeiden me niets.

Mijn vader schraapte zijn keel. Dat klonk in de stille zaal

hard. 'Ze zou een welkome aanvulling voor onze familie zijn. Jij gaat daarheen om jezelf als vrijer aan te melden.' Er was verder niemand in de zaal, dus mijn verbijsterde zuchtje was alleen voor zijn oren bestemd. Maar ik wist wel beter dan mijn gevoelens van ongemak te uiten. Alles wat ik had kunnen zeggen, wist mijn vader al: dat ik pas negen was, en niet prettig om naar te kijken, dat ik niet veelbelovend was en ook niet geïnteresseerd.

We vertrokken de volgende ochtend, zwaar bepakt met geschenken en voedsel voor de reis. Soldaten in hun beste wapenrusting begeleidden ons. Ik kan me van de reis niet veel herinneren. We gingen over land, door een landschap dat geen indruk maakte. Mijn vader reed vooraan en dicteerde nieuwe orders aan secretarissen en boodschappers die vervolgens in alle richtingen wegreden. Ik keek naar de leren teugels, streek het harige oppervlak met mijn duim glad. Ik begreep niet goed wat mijn rol in dit alles was. Het was ondoordringend, net als veel andere dingen die mijn vader deed. Mijn ezel waggelde en ik waggelde mee. Zelfs voor die afleiding was ik al dankbaar.

We waren niet de eerste vrijers die de citadel van Tyndareüs bereikten. De stallen stonden vol paarden en ezels. Dienaren haastten zich heen en weer. Mijn vader leek ontevreden over de mate van ceremonieel waarmee we ontvangen werden: ik zag hem fronsend een hand over het steen van de haard in onze kamer wrijven. Ik had een stuk speelgoed van huis meegenomen, een paard waarvan de benen konden bewegen. Ik tilde een hoef op en dan de volgende hoef, stelde me voor dat ik in plaats van een ezel dat paard had bereden. Een soldaat kreeg medelijden met me en leende me zijn dobbelstenen. Ik kletterde ze net zo vaak op de vloer totdat ik een worp met louter zessen gooide.

Eindelijk kwam de dag dat mijn vader beval dat ik gebaad en geborsteld moest worden. Ik moest een andere tuniek aantrekken, en toen weer een andere. Ik deed wat me gevraagd werd, al zag ik het verschil niet tussen purper met goud en dieprood met goud. Mijn knokige knieën bleven in beide gevallen zichtbaar. Mijn vader zag er machtig en ernstig uit. Zijn zwarte baard

stak fel af tegen zijn gezicht. Het geschenk dat we Tyndareüs zouden aanbieden stond klaar, een met het verhaal van prinses Danae gerepousseerde mengkom van geslagen goud. Zeus had haar in een waterval van goud licht het hof gemaakt en ze had hem Perseus gebaard, de Gorgonendoder. Voor ons was alleen Hercules een grotere held. Mijn vader gaf me de kom. 'Maak ons niet te schande,' zei hij.

Ik hoorde de grote zaal al voordat ik hem zag, het geluid van honderden tegen de stenen muren galmende stemmen, het gekletter van bokalen en wapenrusting. De bedienden hadden de ramen opengegooid om te proberen het geluid te temperen; ze hadden – wat een rijkdom! – aan alle muren wandkleden gehangen. Ik had nog nooit zo veel mannen bij elkaar gezien. Nee, niet mannen, verbeterde ik mezelf. Koningen.

De bijeenkomst werd geopend. We zaten op met koeienhuiden overdekte banken. De bedienden verdwenen naar achteren, de schaduwen in. Mijn vaders vingers grepen me bij de kraag om me te waarschuwen dat ik stil moest zitten.

Er dreigde geweld in de zaal met al die prinsen en helden en koningen die de strijd aanboden voor een enkele prijs, maar we wisten de schijn van beschaving op te houden. Een voor een stelden ze zich voor, jonge kerels die vol trots hun glanzende haar en ranke middel en dure geverfde kleren toonden. Er waren nogal wat zonen en kleinzonen van goden bij. Er was over de daden van al deze mannen een lied geschreven, of twee, of meer. Tyndareüs begroette ze een voor een en nam hun geschenken in ontvangst. Die werden in het midden van de kamer op een stapel gelegd. Hij nodigde hen uit te spreken en zich te presenteren.

Mijn vader was de oudste van allemaal, afgezien van een man die zich, toen hij aan de beurt was, als Philoctetes voorstelde. 'Een kameraad van Hercules,' fluisterde de man naast ons met een mate van ontzag die ik kon begrijpen. Hercules was onze grootste held en Philoctetes was zijn beste vriend geweest. De enige bovendien die nog leefde. Hij had grijs haar en zijn dikke

vingers waren een en al pees, met die taaie, voor boogschutters kenmerkende behendigheid. En ja hoor, een tel later hield hij de grootste boog omhoog die ik ooit gezien had, gepolijst taxushout met luipaardhuid aan de greep. ‘De boog van Hercules,’ verkondigde Philoctetes, ‘die ik bij zijn dood van hem kreeg.’ Een boog werd bij ons altijd bespot als het wapen van lafaards. Maar over deze boog kon niemand zoiets zeggen; de kracht die je nodig had om hem aan te spannen, maakte ons allen nederig.

De volgende man stelde zich voor. Hij had zijn ogen geschilderd als een vrouw. ‘Idomeneus, koning van Kreta.’ Hij was mager en zijn lange haar reikte tot zijn middel toen hij opstond. Hij schonk zeldzaam ijzer, een tweekoppige bijl. ‘Het symbool van mijn volk.’ Zijn manier van bewegen deed me denken aan de dansers die mijn moeder graag zag.

Toen kwam Menelaüs, zoon van Atreus, die naast zijn forse broer Agamemnon zat, een beer van een vent. Menelaüs had schokkend rood haar, de kleur van in vuur gesmeed brons. Zijn krachtige lichaam was gespierd en compact, vol leven. Hij had een waardevol geschenk: schitterend geverfde stof. ‘Al behoeft de dame geen opsmuk,’ zei hij glimlachend. Dat was mooi gesproken. Ik wenste dat ik zoiets slims kon zeggen. Ik was de enige in de zaal onder de twintig, en ik stamde niet van een god af. Misschien zou Peleus’ blonde zoon dit aankunnen, dacht ik. Maar zijn vader had hem thuis gelaten.

De ene man na de andere. Ik kon al hun namen niet meer onthouden. Mijn aandacht dwaalde af naar het podium waar Tyndareüs, zo viel me nu voor het eerst op, geflankeerd werd door drie gesluijverde vrouwen. Ik staarde naar de witte stof die hun gezichten bedekte alsof ik een glimp zou kunnen opvangen van de vrouwen die erachter schuilgingen. Als het aan mijn vader lag, zou ik met een van die drie trouwen. Ze hadden hun met elegante armbanden versierde handen rustig in hun schoot gevouwen. Een van de vrouwen was langer dan de andere twee. Ik dacht aan de onderkant van haar sluijver een ontsnapte zwarte

lok te zien. Helena heeft licht haar, herinnerde ik me. De langere vrouw was dus niet Helena. Ik luisterde niet meer naar de koningen.

‘Welkom, Menoetius.’ Ik schrok op toen de naam van mijn vader werd uitgesproken. Tyndareüs keek naar ons. ‘Wat naar dat je vrouw is overleden.’

‘Mijn vrouw leeft nog, Tyndareüs. Het is mijn zoon die gekomen is om je dochter te huwen.’ Er was een stilte en ik knielde, duizelig van alle gezichten die mijn kant op draaiden.

‘Je zoon is nog geen man.’ Tyndareüs’ stem leek van ver te komen. Ik kon er niets in ontwaren.

‘Dat hoeft hij ook niet te zijn. Ik ben mans genoeg voor ons beiden.’ Het was het soort grap waarop onze mensen dol waren, driest en direct. Maar niemand lachte.

‘Aha,’ zei Tyndareüs.

De stenen vloer sneed in mijn huid, maar ik verroerde geen vin. Ik was het gewend te knielen. In de troonzaal van mijn vader was ik nog nooit zo blij geweest deze positie te moeten aannemen als nu.

Mijn vader verbrak de stilte en sprak weer. ‘Anderen hebben je brons en wijn gegeven, olie en hout. Ik breng goud, en het is maar een klein gedeelte van mijn voorraad.’ Ik was me bewust van mijn handen om de prachtige kom. Ze gleden over de personages uit het verhaal: Zeus, die uit het stralende zonlicht tevoorschijn komt, de geschrokken prinses, hun paringsdaad.

‘Mijn dochter en ik zijn dankbaar voor het waardevolle geschenk, al is het voor jou karig.’ De koningen mompelden. Mijn vader leek de vernedering niet op te merken. Mijn gezicht liep rood aan.

‘Ik zou Helena de koningin van mijn paleis maken. Want mijn vrouw is zoals je weet niet in staat te regeren. Mijn rijkdom overtreft die van al deze jonge mannen en mijn daden spreken voor zichzelf.’

‘Ik dacht dat je zoon de vrijer was.’

Ik keek op bij het horen van deze nieuwe stem. Een man die